

Słynne postaci

Z Ziemią Ciechanowską związane są postacie wybitnych Polaków, polityków, twórców kultury narodowej. Wśród nich na pamięć zasługują m.in. Zygmunt Krasiński, Ignacy Mościcki, Bolesław Biegas, Bruno Kiciński, Maria Skłodowska-Curie, Stefan Żeromski, Franciszek Rajkowski, Henryk Sienkiewicz, Aleksander Świętochowski, Maria Konopnicka.

Nazwiska ludzi pióra, twórców, polityków, którzy z naszej ziemi ciechanowskiej wyszli i pracowali dla sławy i wielkości polskiej kultury, są dumą tej ziemi i wkładem jej do skarbcza ogólnonarodowej kultury, są świadectwem jak silnie ten niewielki region jest związany z życiem i wielkością narodu.

Zygmunt Krasiński (1812 – 1859) urodzony w Paryżu, związany był ściśle z ziemią ciechanowską, którą uważał za ziemię rodzinną. Jeden z trzech wieszczów, jedyny pochowany w rodzinnej ziemi. Poeta wychowywał się w Opinogórze, spędzał w niej najpiękniejsze chwile jako chłopiec i młodzieniec. Pierwszym utworem powstałym w Opinogórze nie licząc dziecinnych wierszyków był fantastyczny „Pan Trzech Pagórków”(1828 r.) Bohaterka tego jak i innych młodocianych utworów jest zawołaną miłością młodego Zygmunta. Przebywając na obczyźnie, często myślami powracał do ojczyzny widzianej zawsze obrazami przeżyć w ciechanowskiej ziemi. Podobnie obrazy Opinogóry nasuwają się pod pióro poety w chwilach jego duchowej rozterki czy przygnębienia i są związane z przeżyciami, których tu w Opinogórze doznał, a które wryły mu się w pamięć i duszę tak w młodości najczęściej w sobie zamkniętą. Można by powiedzieć o Ziemi Ciechanowskiej, że jest po trzykroć ziemią Zygmunta, przez związek z nim w utworach i życiu, przez wiekowe świadectwo o nim wyrażone w pamiątkach i zabytkach i przez wieczne schronienie w jej łonie prochów tego „smutnego ducha poezji polskiej”.

Ignacy Mościcki (1867 – 1946) urodził się w Mierzanowie k. Gruduska na ziemi ciechanowskiej, wychowywał się w rodzinie o tradycjach patriotycznych. Już w młodzieńczym wieku przejawiał zdolności matematyczno-przyrodnicze. Ukończył Wydział Chemii Technicznej na Politechnice w Rydze. Piętnaście lat (1897-1912) przebywał w Szwajcarii, gdzie dał się poznać jako naukowiec, wynalazca i badacz. Na uniwersytecie we Fryburgu dokonał ważnych odkryć, które zapewniły mu rozgłos i sławę w dziedzinie elektrochemii i elektrofizyki. Rozwinął polski przemysł chemiczny, otworzył nowoczesne zakłady w Jaworznie, Tarnowie i Mościcach. W 1926 r. został prezydentem II Rzeczypospolitej. W czasie swej prezydentury wielokrotnie odwiedzał rodzinne strony: Płock, Grudusk, Klice, Ciechanów. Zmarł w Szwajcarii w 1946 r., a w 1993 r. jego prochy przywieziono do Polski i złożono w Krypcie Bazyliki Św. Jana Chrzciciela w Warszawie.

Bolesław Biegas (1877 – 1954) – utalentowany rzeźbiarz i malarz, a także autor 16 dramatów i kilku rozpraw na temat sztuki. Dzieciństwo spędził w rodzinnym Koziczynie. Jego dzieła spotkać można w muzeach głównie Płocka, Paryża i Chicago. W 2012 roku nadano Galerii Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki w Ciechanowie imię Bolesława Biegasa.

Maria Skłodowska-Curie (1867 – 1934) – dwukrotna Noblistka, „córka mazowieckich równin” Mazowsze odegrało decydującą rolę w ukształtowaniu jej niezłomnego charakteru, silnej osobowości i hartu ducha, a także zdobyciu głębokiej wiedzy (łącznie ze znajomością czterech języków obcych), a nawet umiłowaniu przyrody. Z ziemi mazowieckiej wywodzili się wszyscy jej przodkowie, zarówno ze strony matki, jak i ojca – obydwie rodziny ze zubożałej szlachty, o tradycjach katolickich i patriotycznych. Kolebką rodu Skłodowskich, herbu Dołęga, była staromazowiecka wieś Skłody, w parafii Zaręby Kościelne, w powiecie Ostrów Mazowiecka. Rodzice Marii - nauczyciele z zawodu, związali się również z Mazowszem – ale jako pierwsi - z jego stolicą, Warszawą.

Bruno Kiciński (1797 – 1844) zasłużony dla polskiej kultury, swe życie z ciechanowską ziemią związał w pierwszej połowie XIX wieku. Pisał prozą i wierszem, był piewą powstania listopadowego, jego pieśni patriotyczne śpiewali powstańcy. Uznany jest za ojca polskiego dziennikarstwa. Tłumaczył dzieła Homera, Owidiusza, Anakreonta, Wiktora Hugo i innych pisarzy. Był pierwszym tłumaczem Marsylianki. Najwięcej zasłużył się jako twórca i wydawca polskich czasopism, założył ich w swoim życiu kilkanaście. „Kurier Warszawski” przetrwał 118 lat, wychodził bowiem do wybuchu II wojny światowej. Na ziemi ciechanowskiej w Ojrzeniu przebywał od końca powstania aż do śmierci w 1844 roku. Grób jego ze skromnym obeliskiem znajduje się przed kościołem w Kraszewie.

Stefan Żeromski (1864 - 1925) w 1887 roku przebywał w Szulmierzu przez kilka tygodni jako nauczyciel we dworze. Pobyt swój opisał w prowadzonych wtedy skrupulatnie „Dziennikach”. Kilkadziesiąt ich stron poświęconych jest ziemi ciechanowskiej, szczególnie piękne są opisy przyrody i krajobrazu tej ziemi. Sam wyznaje, że przeszłość pozostawiona Szulmierzu należeć będzie do najlepszych, jakie pozostawiłem za sobą. Dobrze to było życie.

Po latach Żeromski w Nawłoci z „Przedwiośnia” odtwarza właśnie atmosferę dworu w Szulmierzu. Nie jest to jedyny wkład z pobytu w Szulmierzu do późniejszej jego twórczości. Z opowiadań o wydarzeniach powstańczych z 1863 roku słyszanych od ludzi zamieszkałych w okolicy Szulmierza powstaje później nowela „Rozdziobią nas kruki, wrony!”. Z podpatrzonych we dworze szulmierskiej sceny błagania chłopki o łaskę u dziedzica dla oskarżonego o kradzież drzewa męża powstaje później nowela „Zapomnienie”. Sam Ciechanów tak zaprezentował się wtedy w oczach Żeromskiego: Miasteczko jest czyste, ulice proste, Żydzi bez pejsów... .

Częstym gościem w Ciechanowie była **Maria Konopnicka (1842 – 1910)**. Na początku XX wieku osiedlił się w Ciechanowie najmłodszy, najukochańszy syn Marii Konopnickiej, Jan. Dlatego też pokochała to miasto, interesowała się jego życiem kulturalnym i jego dniem powszednim. Pamięć jej życia, jej działalności w Ciechanowie, jej związków z tutejszym społeczeństwem jest dotychczas żywa; jest patronem Powiatowego Centrum Kultury i Sztuki oraz Gimnazjum nr 3.

Franciszek Rajkowski (1848 – 1908) urodził się w Jarlutach Wielkich. Edukację rozpoczął w Lekowie, kolejnym etapem był pobyt w szkole w Mławie. Maturę zdał w Warszawie, jako jeden z najlepszych uczniów. Kolejny etap edukacji to medycyna w Szkole Głównej.

Jedne z pierwszych wakacji spędził Rajkowski w Ciechanowie. Miało to olbrzymi wpływ na decyzję o rozpoczęciu praktyki lekarskiej właśnie w tym mieście. Medycyna, wielka pasja Rajkowskiego, nie była jedyną dziedziną, której poświęcił swój czas i

wysięk. Był także wybitnym działaczem społecznym i nie będnie przesady w stwierdzeniu, że cokolwiek się dobrego w Ciechanowie działo, to inicjatorem przedsięwzięcia bywał najczęściej dr Rajkowski.

Henryk Sienkiewicz (1846 - 1916) urodził się w Woli Okrzejskiej. Polski nowelista, powieściopisarz i publicysta. Laureat Nagrody Nobla w dziedzinie literatury w 1905 za całokształt twórczości i jeden z najpopularniejszych pisarzy polskich przełomu XIX i XX wieku. Twórczość literacką rozpoczął pisząc nowele - powstało ich ponad czterdzieści. Posługiwał się różnymi formami: humoreska, gawęda, obrazek obyczajowy, pamiętnik. Ale to, co wyniosło go na szczyt sławy - to były powieści historyczne: „Ogniem i mieczem”, „Potop”, „Pan Wołodyjowski”, „Quo vadis”, „Krzyżacy”. W powieści „Krzyżacy” często wspomina o Ciechanowie – to na dziedzińcu Zamku Książąt Mazowieckich ulokował pojedynki bohaterów. Zmarł w Vevey w Szwajcarii. W 1924 r. prochy pisarza zostały sprowadzone do Warszawy i pochowane w katedrze św. Jana Chrzciciela w Warszawie.

Z ziemią ciechanowską związał znaczną część swojego życia i działalności prekursor pozytywizmu warszawskiego **Aleksander Świętochowski (1849 – 1938)**. Tu prowadził w duchu swych haseł działalność oświatową, wznosił swoim staraniem i kosztem szkołę rolniczą „Bratne” w Gołotczyźnie, pod jego wpływem zawiązuje się w Ciechanowie oddział Towarzystwa Kultury Polskiej. To właśnie w Gołotczyźnie powstaje „Historia chłopów polskich”, „Genealogia teraźniejszości”, powieści „Nałęcz” i „Twinko” i setki artykułów publicystycznych. Wielką rolę w jego życiu odegrała **Aleksandra Bąkowska**, założycielka szkoły gospodarstwa domowego dla dziewcząt wiejskich (1909). Ostatnim życzeniem pisarza było spocząć w ziemi ciechanowskiej, z twarzą zwróconą ku szkole, której za życia ofiarował swe serce i którą uważał za największe swe dzieło. Zmarł w Gołotczyźnie 25 kwietnia 1938 roku.

Nazwiska ludzi pióra, twórców, polityków, którzy byli na Ziemi Ciechanowskiej i pracowali dla sławy i wielkości polskiej kultury, są dumą tej ziemi i wkładem jej do skarbcza ogólnonarodowej kultury.

Dodana: 15 grudzień 2016 12:28

Zmodyfikowana: 25 styczeń 2017 12:07